

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 12 stycznia 2022 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks
postępowania cywilnego oraz ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów
prowadzących gospodarstwa rolne**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Ryszarda Bobera do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.¹⁾) po art. 829⁴ dodaje się art. 829⁵ w brzmieniu:

„Art. 829⁵. Przepisów art. 829¹–829⁴ nie stosuje się w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne (Dz. U. z 2019 r. poz. 33) w art. 6 uchyla się ust. 3.

Art. 3. Do egzekucji z inwentarza żywego lub przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328 i 2459 oraz z 2022 r. poz. 1.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Ustawa zmierza do przywrócenia regulacji, która została pominięta w noweli procedury cywilnej przyjętej przez Sejm w dniu 2 grudnia 2021 r. Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, która pochodziła z przedłożenia senackiego, została uchwalona na skutek uwzględnienia postulatów sformułowanych w indywidualnej petycji i weszła w życie z dniem 10 stycznia 2022 r. Ustawa ta, przez dodanie do ustawy nowelizowanej przepisów art. 829¹–829⁴, uregulowała w sposób zgodny z wymaganiami wynikającymi z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 45 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1, a także art. 92 ust. 1 Konstytucji kwestie związane ze szczególną ochroną rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne w przypadku skierowania egzekucji do należącego do niego majątku.

Wcześniej wskazaną problematykę normowało rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji. Co do zasady postanowienia zawarte w tym rozporządzeniu znalazły odzwierciedlenie w wymienionych przepisach ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (dalej jako „k.p.c.”), aczkolwiek z jednym, dość istotnym wyjątkiem. Mianowicie: ustawodawca nie „przeniósł” do k.p.c. regulacji ujętej w § 5 rozporządzenia. Przepis ten stanowił, że rozporządzenia nie stosuje się w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika.

Pominięcie przedmiotowego uregulowania jest nie bez znaczenia zarówno dla sektora bankowego, jak i dla samych rolników jako potencjalnych kredytobiorców, a więc klientów banków. Brak możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela ze składników majątkowych dłużnika (bo *de facto* taki skutek mogą mieć regulacje k.p.c. w aktualnym kształcie) powoduje, że rolnicy nie będą w stanie pozyskać finansowania prowadzonej działalności. Banki – jako podmioty, które są zobligowane do zabezpieczenia depozytów oraz wyważenia swoich portfeli kredytowych – będą wręcz zmuszone do odrzucania znaczącej większości wniosków o udzielenie kredytów pochodzących od rolników, ponieważ ci ostatni nie będą w stanie przedstawić odpowiedniego zabezpieczenia dla zaciąganych zobowiązań. Stąd też w interesie obu tych grup jest przywrócenie stanu prawnego, jaki w omawianym zakresie obowiązywał przed wejściem w życie wspomnianej ustawy zmieniającej z dnia 2 grudnia 2021 r.

Niezależnie od tego, na tle art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne, dostrzeżono problem polegający na tym, że roszczenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z tytułu wykonania obowiązków gwaranta mogą być zabezpieczone wyłącznie hipoteką wpisaną w księdze wieczystej na pierwszym miejscu. Jednakże aby Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa uzyskał wpis takiej hipoteki i udzielił gwarancji, bank musiałby najpierw zwolnić swoje zabezpieczenie hipoteczne. Niemniej to byłoby możliwe dopiero po całkowitej spłacie zobowiązania, np. środkami pochodzącymi z kredytu restrukturyzacyjnego. Powstaje zatem tzw. błędne koło, które w rzeczywistości uniemożliwia skorzystanie z gwarancji, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne.

Asumptem do podjęcia inicjatywy ustawodawczej był skierowany do Parlamentu apel o pilne podjęcie inicjatywy ustawodawczej mającej na celu „naprawę” przepisów k.p.c. w kierunku umożliwiającym sprawne funkcjonowanie instrumentów zabezpieczających kredyty dla rolników oraz zmianę przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne w zakresie zniesienia barier dotyczących korzystania z instrumentów restrukturyzacyjnych, w szczególności rozwiązania problemu związanego z ustanawianiem zabezpieczenia roszczeń Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z tytułu wykonania obowiązków gwaranta. Z apelem wystąpiły m.in.: Krajowa Rada Izb Rolniczych, Podlaska Izba Rolnicza, Wielkopolska Izba Rolnicza, Warmińsko–Mazurska Izba Rolnicza, Lubelska Izba Rolnicza, Krajowa Rada Drobniarstwa – Izba Gospodarcza, Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych, Związek Sadowników Rzeczypospolitej Polskiej oraz Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Treść dodawanego art. 829⁵ będzie odpowiednikiem § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji. Tym samym przepis ten będzie wyrażał normę prawną, która została wyeliminowana z systemu prawnego wraz z wejściem w życie powołanej już ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego. W konsekwencji zatem, w przypadku równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego

prowadzonego przez dłużnika, wyłączenia spod egzekucji określone w art. 829¹–829⁴ nie będą znajdowały zastosowania (art. 1 projektu).

Zmiana zaproponowana w art. 2 projektowanej ustawy sprowadza się do usunięcia zawartego w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne warunku związanego z wpisem hipoteki na pierwszym miejscu, co powinno przyczynić się do szerszego stosowania przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa instrumentu w postaci gwarancji spłaty kredytu restrukturyzacyjnego na rzecz banku, z którym podmiot prowadzący gospodarstwo rolne zawarł warunkową umowę kredytu restrukturyzacyjnego.

Przepis przejściowy (art. 3 projektu) zakłada, że rozwiązanie przewidziane w art. 829⁵ k.p.c. znajdzie zastosowanie do postępowań egzekucyjnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Zgodnie z art. 4 projektu, nowe przepisy wejdą w życie po upływie standardowego okresu spoczywania ustawy przewidzianego w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).

3. Skutki społeczne, gospodarcze i finansowe

Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe zostały przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

<p>Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne</i></p> <p>Przedstawiciel wnioskodawcy: senator Krzysztof Kwiatkowski</p> <p>Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Miroslaw Reszczyński, główny legislator, tel. 22 694 9364 w zakresie OSR: Marian Fałek, główny ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9082</p>	<p>Data sporządzenia: 12 stycznia 2022 r.</p> <p>Źródło: inicjatywa komisji</p> <p>Nr druku: 605, 605 S</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ustawa z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, która weszła w życie z dniem 10 stycznia br., została uchwalona w następstwie uwzględnienia postulatów sformułowanych w indywidualnej petycji skierowanej do Senatu. Powołana ustawa uregulowała kwestie związane ze szczególną ochroną rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne w przypadku skierowania egzekucji do należącego do niego majątku. Wcześniej problematykę tę normowało *rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji*.

Co do zasady rozwiązania zawarte w wyżej wymienionym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości znalazły odzwierciedlenie w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, aczkolwiek z jednym, dość istotnym wyjątkiem. Ustawodawca nie uwzględnił regulacji zawartej w § 5 rozporządzenia. Przepis ten stanowił, że rozporządzenia nie stosuje się w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika. Pominięcie tego postanowienia będzie jednak miało istotny wpływ na proces pozyskiwania środków finansowych przez rolników. Warunkiem udzielenia kredytu przez instytucje finansowe jest bowiem ustanowienie odpowiedniego zabezpieczenia na wypadek, gdyby dłużnik nie wywiązał się z zaciągniętego zobowiązania. Z kolei brak możliwości zaspokojenia roszczenia ze składników majątkowych należących do rolnika, a w konsekwencji także brak możliwości ustanowienia wymaganego zabezpieczenia, bo *de facto* taki skutek mogą mieć regulacje Kodeksu postępowania cywilnego w aktualnym kształcie, może prowadzić do tego, że rolnicy nie będą w stanie pozyskać finansowania prowadzonej działalności rolniczej.

Niezależnie od opisanej obawy dostrzeżono również problem pojawiający się na gruncie *ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne*, polegający na tym, że roszczenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z tytułu wykonania obowiązków gwaranta mogą być zabezpieczone wyłącznie hipoteką wpisaną w księdze wieczystej na pierwszym miejscu. Niemniej aby Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) uzyskał wpis takiej hipoteki i udzielił gwarancji, bank musiałby najpierw zwolnić swoje zabezpieczenie hipoteczne. To zaś byłoby możliwe dopiero po całkowitej spłacie zobowiązania. W praktyce więc procedura ta uniemożliwia skorzystanie ze wsparcia w postaci gwarancji udzielanej przez KOWR.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne*, w którym proponuje się następujące rozwiązania:

- w *ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego* po art. 829⁴ zostanie dodany art. 829⁵ przesądzający, że przepisy art. 829¹–829⁴ nie znajdą zastosowania w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika (art. 1);
- w *ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne* w art. 6 uchylony zostanie ust. 3, w którym wyrażono warunek dokonania wpisu hipoteki na rzecz KOWR na pierwszym miejscu (art. 2);
- w przepisie przejściowym (art. 3) zostanie przyjęta zasada, że dyspozycja art. 829⁵ Kodeksu postępowania cywilnego znajdzie zastosowanie do egzekucji, które zostały wszczęte i nie zostały zakończone przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

Oczekuje się, że proponowane regulacje rozwiążą problem związany z ustanawianiem zabezpieczeń wymaganych przy udzielaniu finansowania działalności rolniczej przez instytucje finansowe. Ponadto projektowana ustawa, poprzez dopuszczenie możliwości ustanowienia hipoteki wpisanej na dalszym miejscu w księdze wieczystej, umożliwi KOWR udzielanie pomocy publicznej w formie gwarancji zabezpieczającej spłatę kredytu restrukturyzacyjnego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie zachodzi konieczność analizy rozwiązań przyjętych w krajach członkowskich UE.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
podmioty prowadzące gospodarstwa rolne			zostaną usunięte bariery prawne związane z pozyskiwaniem: <ul style="list-style-type: none">• wnioskowego finansowania z instytucji finansowych,• gwarancji spłaty kredytu restrukturyzacyjnego, udzielanej przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
instytucje finansowe			będzie możliwe prowadzenie egzekucji ze składników majątkowych należących do podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne, a tym samym ustanawianie przez te ostatnie efektywnych zabezpieczeń na wypadek braku spłaty zaciągniętego zobowiązania
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa			wyeliminowanie bariery prawnej związanej z wymogiem wpisu hipoteki na rzecz KOWR na pierwszym miejscu przyczyni się do faktycznego realizowania przez KOWR zadania polegającego na udzielaniu pomocy publicznej podmiotom prowadzącym gospodarstwa rolne w formie gwarancji zabezpieczającej spłatę kredytu restrukturyzacyjnego

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Ze względu na pilny charakter projektu na podstawie art. 80 ust. 3b Regulaminu Senatu przystąpiono do I czytania, mimo że nie zostały nadesłane pisemne opinie o proponowanych rozwiązaniach. W informacji przekazanej drogą mailową Urząd Komisji Nadzoru Finansowego wyraził pozytywne stanowisko odnośnie do zmiany zawartej w art. 1 projektowanej ustawy.

W dniu 11 stycznia 2022 r. Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, Komisja Budżetu i Finansów Publicznych, Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Komisja Ustawodawcza na wspólnym posiedzeniu przyjęły projekt ustawy bez poprawek.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2022 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródła finansowania	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana ustawa <u>pozytywnie</u> wpłynie na sektor finansów publicznych, ponieważ na skutek usunięcia barier prawnych związanych z ustanowieniem zabezpieczeń środków finansowych udzielanych przez instytucje finansowe podmiotom prowadzącym gospodarstwa rolne poziom finansowania działalności rolniczej będzie zbliżony do odnotowanego w latach poprzednich. W konsekwencji aktywność gospodarcza oraz wpływy podatkowe z prowadzonej działalności, w tym podmiotów współpracujących z sektorem rolnym, nie ulegną zmniejszeniu.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2022 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0	

W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.		
Brak wpływu.		
9. Wpływ na rynek pracy.		
Brak skutków.		
10. Wpływ na pozostałe obszary.		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ inne: rolnictwo	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Projektowana ustawa spowoduje usunięcie barier prawnych związanych z ustanowieniem zabezpieczeń środków finansowych udzielonych przez instytucje finansowe oraz uzyskaniem gwarancji spłaty kredytu restrukturyzacyjnego udzielanej przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.		
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.		
Projektowane przepisy wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Nie zachodzi konieczność ewaluacji efektów ustawy.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).		
Brak		